

Instructions: All questions carry equal marks.

Q.1 'વિકાસ' એટલે શું? તમારા શબ્દોમાં સમજાવો. તેમજ વિકાસના વિવિધ તબક્કાઓ વિશે વિસ્તારથી જણાવો. ઉપરાંત, ભારતીય સંદર્ભમાં 'ટકાઉ વિકાસ' (Sustainable Development) વિશે સમજાવો. **(14 Marks)**

અથવા

Q.1 (A) 'સામાજિક વિકાસ અને સામાજિક પરિવર્તન એ સૌથી પડકારજનક કાયો છે.' આ વિધાનને તર્ક-વિતર્કથી સમજાવો. **(7 Marks)**

Q.1 (B) 'માનવીય અધિકારો' વિશે તમારા વિચારો જણાવો. તેમજ તેને ઉદાહરણોની મદદથી સમજાવો. **(7 Marks)**

Q.2 તમારી બિન સરકારી સંસ્થા (NGO) ના પ્રોજેક્ટના સંદર્ભમાં 'વિકાસલક્ષી પ્રત્યાયન' વિશે વિસ્તારથી સમજાવો. તેમજ અમદાવાદ શહેરની શાળાના બાળકોમાં કૌશલ્ય વિકાસ માટે આપણે કયા જરૂરી પગલાં લઈ શકીએ? તમામ બાબતો વિશે વિસ્તારથી જણાવો. **(14 Marks)**

અથવા

Q.2 (A) 'સોશિયલ ડાર્વિનિઝમ' (Social Darwinism) શું છે? જણાવો. તેમજ તે વિશે ઉદાહરણો સાથે સમજાવો. **(7 Marks)**

Q.2 (B) વિકાસલક્ષી પ્રત્યાયનમાં 'પારંપરિક લોક માધ્યમોની ભૂમિકા' વિશે ચર્ચા કરો. **(7 Marks)**

Q.3 વૈકલ્પિક પ્રત્યાયન (Alternative Communication) ની જરૂરિયાત વિશે જણાવો. તેમજ 'ભાગીદારી સંચાર મોડેલ' (Participatory Communication model) વિશે વિસ્તારથી ચર્ચા કરો. **(14 Marks)**

અથવા**(Page No. 1)**

(P.T.O)

Q.3 (A) ભારતીય સંદર્ભમાં વિકાસ સંચારમાં આઇસીટી (ICT) ની ભૂમિકા વિશે ચર્ચા કરો.
(7 Marks)

Q.3 (B) વિવિધ સમુદાયના અધિકારો માટે 'નીતિ હિમાયત' (Policy Advocacy) નું મહત્વ સમજાવો.
(7 Marks)

Q. 4 વિકાસલક્ષી પ્રત્યાયનના ક્ષેત્રમાં અસરકારક સામાજિક અને વર્તણૂકીય પરિવર્તન પ્રક્રિયા માટે દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન (M&E) યોજનાનો અર્થ અને તેના મહત્વ વિશે સમજાવો.
તેમજ વિકાસ પ્રોજેક્ટ માટે તે કેવી રીતે કરી શકાય? તેના બધા પગલાંઓ વિશે જણાવો.
(14 Marks)

અથવા

Q.4 (A) શિક્ષણમાં આઇસીટી (ICT) ના ઉપયોગ માટે દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન (M&E) યોજના વિકસાવો અને તેના તમામ મુખ્ય ઘટકોનો ઉલ્લેખ કરો.
(7 Marks)

Q.4 (B) વિકાસલક્ષી પ્રત્યાયનમાં સંશોધનનું મહત્વ જણાવો.
(7 Marks)

Q. 5 નીચેના બાર પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
(14 Marks)

1. PARI શું છે? જણાવો.
2. શું વિલ્બર શ્રામ એ ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ માસ કોમ્યુનિકેશનની સ્થાપના કરનાર અગ્રણી હતા? સાચું કે ખોટું? જણાવો.
3. 'ડિફ્યુઝન ઓફ ઇનોવેશન થ્રિયરી' (Diffusion of Innovations Theory) વિશે સમજાવો.
4. દૂરદર્શનનું બ્રાન્ડ સ્ટેટમેન્ટ શું છે? જણાવો.
5. વિકાસલક્ષી મદદ પ્રત્યાયન (Development Support Communication) શું છે? જણાવો.
6. યુનેન્ડીપી (UNDP) નું પૂર્ણ નામ જણાવો.
7. સામાજિક પરિવર્તન પ્રક્રિયા સામે કોઈપણ બે અવરોધો વિશે લખો.
8. 'એજન્ડા સેટિંગ થ્રિયરી' (Agenda Setting Theory) વિશે જણાવો.
9. તમારા મતે વિકાસલક્ષી પત્રકારત્વમાં શ્રેષ્ઠ હીથ, તેવા બે પત્રકારોના નામ જણાવો.
10. યુનિસેફ (UNICEF) નું પૂર્ણ નામ જણાવો.
11. વિશ્લેષણ યોજના (Analysis Plan) ના બે મહત્વપૂર્ણ ઘટકો વિશે જણાવો.
12. કોઈપણ વિકાસ દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન (M&E) યોજનાના અમલ સામેના કોઈ પણ બે પડકારો વિશે જણાવો.

Masters in Development Communication
Second Semester Examination
MDC 410
Communication for Development
April-2024

Time: 2.30 Hours

Total Marks: 70

Instructions: All questions carry equal marks.

Q.1 Define 'Development' and different stages of Development in your words. Also describe the concept of 'Sustainable Development' in Indian Context. **(14 Marks)**

Or

Q.1 (A) 'Social Development and Social Change are the most challenging tasks.' Justify. **(7 Marks)**

Q.1 (B) What do you mean by 'Human Rights'? Explain with examples. **(7 Marks)**

Q.2 Discuss 'Development Communication' in the context of your NGO project. What will be the needful steps we can take for Skill Development among the school children of Ahmedabad City. Give all details. **(14 Marks)**

Or

Q.2 (A) What is 'Social Darwinism'? Discuss with examples. **(7 Marks)**

Q.2 (B) Discuss the 'Role of Folk Media' in Development Communication. **(7 Marks)**

Q.3 Write about the 'Need for Alternative Communication' and discuss the 'Participatory Communication model' in detail. **(14 Marks)**

Or

Q.3 (A) Discuss the role of ICT in Development Communication in Indian Context. **(7 Marks)**

Q.3 (B) Explain the importance of 'Policy Advocacy' for various community's rights. **(7 Marks)**

Q. 4 Define the meaning and importance of Monitoring and Evaluation (M&E) Plan for effective Social and Behavioural Change process in the field of Development Communication. How to do M&E plan for Development project? Write down all the steps. **(14 Marks)**

Or

Q.4 (A) Develop a Monitoring and Evaluation (M&E) plan on usage of ICT in higher education mentioning all major components of it. **(7 Marks)**

Q.4 (B) Write down the Importance of Research in Development Communication. **(7 Marks)**

Q. 5 Attempt any seven out of twelve. **(14 Marks)**

1. What is PARI?
2. Wilber Schramm was one the pioneers to establish the Indian Institute of Mass Communication? True or False?
3. Explain 'Diffusion of Innovations theory'.

(Page No. 1)

(P.T.O)

4. What is the brand statement of Doordarshan?
5. What is Development Support Communication?
6. Write down the full form of UNDP.
7. Write down any two constraints for social change process.
8. Define 'Agenda Setting theory'.
9. Give two names of Journalists, who are the best Development Journalist according to you?
10. Full form of UNICEF.
11. Write down two important elements of Analysis Plan.
12. Write down any two challenges against execution of any development Monitoring and Evaluation (M&E) plan.
